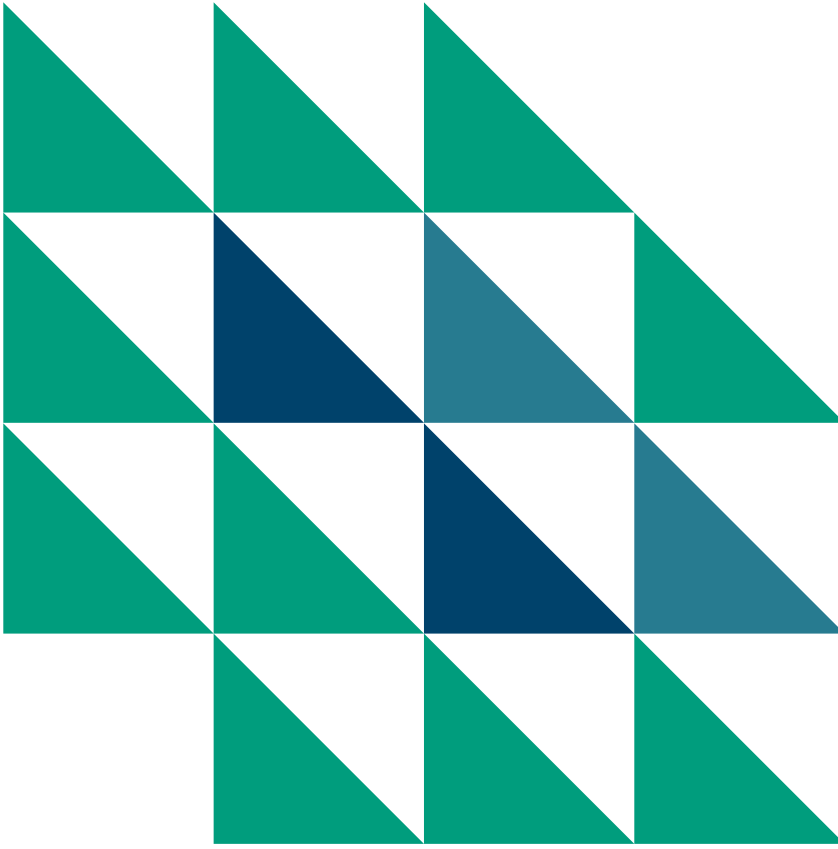

VASTUULLISEN TIETEEN
JULKAISUSARJA
1:2020

AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN JULISTUS 2020–2025

VASTUULLISEN TIETEEN JULKAISUSARJA

Vastuullisen tieteen julkaisusarjassa julkaistaan julistuksia, linjauksia, selvityksiä, suosituksia ja muita asiakirjoja, jotka liittyvät tieteen ja tutkimuksen avoimuuteen, vastuullisuuteen, saavutettavuuteen, tiedeviestintään sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen. Julkaisusarja ei ole tieteellinen vertaisarvioitu julkaisu. Julkaisusarjaa julkaisevat Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta.

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2020–2025
2. painos

Julkaisun muut kieliversiot:
Deklaration för öppen vetenskap och forskning 2020–2025
Declaration for Open Science and Research 2020–2025

Vastuullisen tieteen julkaisusarja 1:2020
2. vuosikerta

Tekijä: Avoimen tieteen koordinaatio, Tieteellisten seurain valtuuskunta
Julkaisija: Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta

Helsinki, 2020

Taitto: Nina Järviö
ISSN 2670-062X
ISBN 978-952-5995-23-7
DOI <https://doi.org/10.23847/isbn.9789525995213>

AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN JULISTUS 2020–2025

VISIO

Avoin tiede ja tutkimus ovat saumaton osa tutkijoiden arkea ja tukevat paitsi tutkimustuotosten vaikuttavuutta myös tutkimuksen laatua.

Suomalainen tutkimusyhteisö on avoimen tieteen ja tutkimuksen kansainvälinen edelläkävijä.

MISSIO

- edistää avoimuutta tieteen perusarvona kaikessa tutkimusyhteisön toiminnassa
- vahvistaa yhteiskunnan sivistystä ja innovaatiotoimintaa
- parantaa tieteellisen ja taiteellisen tutkimuksen tuotosten ja niihin perustuvien oppimateriaalien laatua sekä tutkimustuotosten sujuvaa liikkuvuutta ja vaikuttavuutta koko yhteiskunnassa

TOIMINTAKULTTUURIN AVOIMUUDEN LINJAUS

TUTKIMUSJULKAISUJEN AVOIMEN SAATAVUUDEN LINJAUS

TUTKIMUSAINEISTOJEN JA -MENETELMIEN AVOIMEN SAATAVUUDEN LINJAUS

OPPIMISEN JA OPPIMATERIAALIEN AVOIMUUDEN LINJAUS

AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN JULISTUS 2020–2025

Avoimen tieteen koordinaatio

Tiedonjulkaisamisen neuvottelukunta
Tieteellisten seurain valtuuskunta

Helsinki 2020

Hyväksytty Avoimen tieteen ja tutkimuksen
kansallisessa ohjausryhmässä 10.12.2019.

SISÄLLYSLUETTELO

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2020–2025	1
Avoimen tieteen ja tutkimuksen strategiset päämäärät.....	3
Miksi avoimuus?	4
Miksi yhteinen julistus?	4
Julistuksen taustaa.....	7
Liitteet ja lisälukemisto	8

AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN JULISTUS 2020–2025

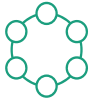
AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN VISIO 2025

Avoin tiede ja tutkimus ovat saumaton osa tutkijoiden arkea ja tukevat paitsi tutkimustuotosten vaikuttavuutta myös tutkimuksen laatua. Suomalainen tutkimusyhteisö on avoimen tieteen ja tutkimuksen kansainvälinen edelläkävijä.

AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN MISSIO ON

- edistää avoimuutta tieteen perusarvona kaikessa tutkimusyhteisön toiminnassa
- vahvistaa yhteiskunnan sivistystä ja innovaatiotoimintaa
- parantaa tieteellisen ja taiteellisen tutkimuksen tuotosten ja niihin perustuvien oppimateriaalien laatua sekä tutkimustuotosten sujuvaa liikkuvuutta ja vaikuttavuutta koko yhteiskunnassa:
 - tutkijoiden ja tutkimusryhmien välillä
 - tutkimusalojen välillä
 - tutkimuksen ja koulutuksen välillä
 - tutkijoiden, yritysten, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin välillä
 - tutkijoiden ja yhteiskunnallisten päättäjien sekä kansalaisten välillä.

Suomalainen tutkimusyhteisö laatii vision ja mission tueksi linjauksia. Linjaukset laaditaan neljälle avoimuuden osa-alueelle:

toimintakulttuurin avoimuus

tutkimusjulkaisujen avoin saatavuus

tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoin saatavuus

oppimisen ja oppimateriaalien avoimuus.

ALLEKIRJOITTAMALLA AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN JULISTUKSEN 2020–2025 TUTKIMUSYHTEISÖN ORGANISAATIOT JA MUUT JÄSENET SITOUTUVAT JULISTUKSEN VISIOON JA MISSIOON:

1. edistämällä tutkimusyhteisön yhdessä määrittelemiä avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallisia päämääriä osana omaa strategia- ja ohjaustyötään organisaationsa erityispiirteet huomioiden
2. tukemalla ja kannustamalla organisaationsa toimijoiden jokapäiväistä työskentelyä linjausten päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseksi
3. osallistumalla aktiivisesti yhteistyöhön avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämiseksi kansallisella tasolla.

AVOIMEN TIETEEN JA TUTKIMUKSEN STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT

TOIMINTAKULTTUURIN AVOIMUUDEN LINJAUS

Tutkimusyhteisössä vastuullinen avoimuus on osa tutkimuksen arkea läpi koko tutkimusprosessin, ja tutkimusorganisaatioissa on tätä tukevat arviointikäytännöt, kannustimet ja palvelut.

TUTKIMUSJULKAISUJEN AVOIMEN SAATAVUUDEN LINJAUS

Kaikki uudet tutkimusjulkaisut ovat välittömästi avoimesti saatavilla.

TUTKIMUSAINEISTOJEN JA -MENETELMIEN AVOIMEN SAATAVUUDEN LINJAUS

Tutkimusaineistot ja -menetelmät ovat niin avoimia kuin mahdollista ja niin suljettuja kuin välttämätöntä. Aineistoja hallitaan tarkoituksenmukaisesti FAIR-periaatteita tavoitellen. Tutkimusmenetelmät ja -aineistot, mukaan lukien tutkimusdata, tunnistetaan itsenäisiksi tutkimustuotoksiksi.

OPPIMISEN JA OPPIMATERIAALIEN AVOIMUUDEN LINJAUS

Avoimien oppimateriaalien laatiminen, hyödyntäminen ja yhteiskehittäminen sekä muut avoimet opetuskäytännöt ovat osa korkeakoulutuksen arkea ja mahdollistavat jatkuvan oppimisen.

MIKSI AVOIMUUS?

Avoimuus on tutkimuksen ja tieteenteen perusarvo. Avoimuus mahdollistaa tutkimuksen vaikuttavuuden parantamisen sekä tutkimusyhteisössä että yhteiskunnassa.

Tutkimuksen avoimuudella mahdollistetaan tutkimustulosten, -datan, -menetelmien ja -infrastruktuurien sekä oppimateriaalien laajempi käyttö tutkimusyhteisössä ja yhteiskunnassa sekä lisätään tutkitun tiedon vaikuttavuutta ja liikkuvuutta. Tämä puolestaan edesauttaa sekä sivistyksen lisääntymistä että innovaatioiden syntymistä. Myös tutkimuksen laatu itsessään kehittyy tutkimustuotosten (havainnot, tulokset, data, menetelmät ja julkaisut)

avoimuuden ja tutkimusprosessin läpinäkyvyyden myötä.

Antamalla yhdenvertaisen pääsyn tutkittuun tietoon avoimuus lisää myös merkittävästi tasa-arvoisuutta tutkimusyhteisössä sekä yhteiskunnassa laajemmin. Avoimuudella on tärkeä rooli jokaisessa tutkimusvaiheessa, ja avoimuuden uusien mahdollisuuksien hyödyntäminen on osa tutkijan taitoja.

MIKSI YHTEINEN JULISTUS?

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksen tavoitteena on tukea ja korostaa avoimuutta tutkimuksen ja tieteenteen perusarvona ja siten myös tieteen ja tutkimuksen itseisarvoista autonomiaa.

Luomalla selkeät periaatteet ja toimintatavat avoimuuden edistämiseksi luodaan tila, jossa tiede ja tutkimus säilyttävät itsenäisyytensä. Itsenäisenä tutkimusyhteisö on myös laajasti yhteydessä muihin yhteiskunnan osa-alueisiin – niihin

vaikuttaen ja niiltä vaikutteita saaden. Kun avoimuuden toimintatavat juurtuvat osaksi tutkimusta, muuttuu avoimuus osaksi hyvän ja vastuullisen tutkimuksen ja tieteenteen toimintatapoja.

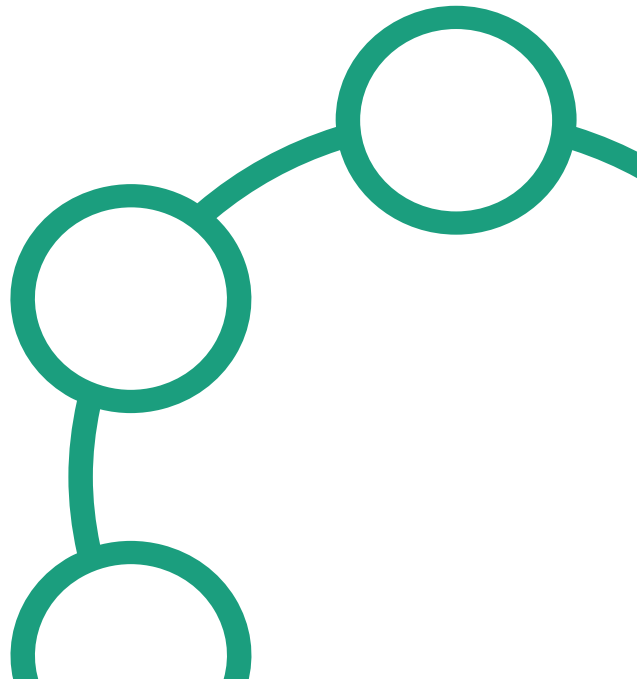
SUOMALAINEN TUTKIMUSYHTEISÖ

Suomalaisen tieteellisen tutkimusyhteisön muodostavat:

- yksittäiset suomalaiset ja ulkomaiset tutkijat ja tohtorikoulutettavat, jotka ovat affilioituneet suomalaisiin tutkimusorganisaatioihin, sekä apurahatutkijat, jotka ovat affilioituneet suomalaisiin tutkimusorganisaatioihin tai joiden työtä rahoittaa suomalainen tutkimusrahoittaja
- suomalaiset tutkimusorganisaatiot, kuten Suomen laeissa ja asetuksissa määriteltyt yliopistot, ammattikorkeakoulut ja tutkimuslaitokset, tutkimusryhmiin ja yksittäisine tutkijoineen
- suomalaiset tutkimusrahoittajat, jotka ovat erikoistuneet rahoittamaan tieteellistä tutkimusta, kuten Suomen Akatemia, Business Finland ja lukuisat yksityiset säätiöt ja rahastot
- suomalaiset avoimen tieteen infrastruktuuria kehittävät palveluntuottajat, muun muassa CSC
- suomalaiset tieteelliset seurat
- suomalaiset tieteelliset akatemit ja neuvottelukunnat
- suomalaiset tieteelliset kirjastot ja arkistot
- suomalaiset tieteelliset kustantajat.

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus osoittaa yhteisen suunnan suomalaiselle tieteelliselle ja taiteelliselle tutkimusyhteisölle avoimuuden edistämiseksi. Julistuksen myötä suomalaisen tutkimusyhteisön toimijat sitoutuvat edistämään yhteisiä tavoitteita omissa organisaatioissaan ja osallistumaan Tieteellisten seuran valtuuskunnan (TSV) koordinoimaan avoimen tieteen ja tutkimuksen yhteistyöhön. Siten toimeenpanovastuu on tutkimusyhteisöllä ja koordinaation vastuu TSV:llä. Koordinaation toiminta on määritelty yhteisissä käytännöissä.

Tutkimusta tehdään edellä määritellyn suomalaisen tutkimusyhteisön lisäksi yrityksissä ja kolmannen sektorin organisaatioissa sekä kansalaistieteen piirissä. Avoimuuden lisääminen myös näissä yhteyksissä on kannustettavaa erityisesti silloin, kun tutkimusta tehdään yhteistyössä tutkimusyhteisön toimijoiden kanssa.

KANSAINVÄLISYYS

Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallisia linjauksia on tehty viime vuosina Euroopassa esimerkiksi Hollannissa, Ranskassa sekä Irlannissa. Näillä mailla on laaja-alaisia suunnitelmia, jotka kattavat avoimen tieteen ja tutkimuksen eri osa-alueiden muodostaman kokonaisuuden. Tämän lisäksi on kansallisia linjauksia ja strategioita yksittäisille osa-alueille, kuten julkaisuille ja tutkimusdatalle.

Tämä julistus on suomalaisen tutkimusyhteisön yhteinen vastaus kansainvälisiin avoimen tieteen ja tutkimuksen linjauksiin, jotka sitovat Suomea Euroopan unionin jäsenenä ja tutkimusyhteisöä erilaisissa kansainvälisissä järjestöissä ja toiminnassa. Keskeisiä kansainvälisiä linjauksia ovat muun muassa:

- Amsterdam call for action on open science (4.–5.4.2016)
- Dora-julistus
- EOSCin Wienin julistus ja FAIR-periaatteet
- Euroopan komission suositus tieteellisen tiedon saatavuudesta ja säilyttämisestä (25.4.2018)
- Leidenin tutkimusmetriikkamanifesti
- Open Access 2020 -aloite
- Euroopan komission avoimen tieteen suositus (OSPP-REC – Open Science Policy Platform Recommendations) (22.4.2018)
- Plan S -aloite
- UNESCO Recommendation on Open Educational Resources -suositus (luonnos) (8.10.2019).

JULISTUKSEN TAUSTAA

Avointa tiedettä on edistetty Suomessa jo pitkään. Kansallista avoimen tieteen politiikkaa alettiin kehittää järjestelmällisesti 2010-luvun alussa, jolloin muun muassa annettiin hallituksen periaatepäätös julkishallinnon digitaalisten tietoineistojen saatavuudesta.

Julkishallinnon tietojen avaamisen rinnalla on edistetty tutkimuksen tuottaman tiedon avaamista ja tieteen avoimuuden käytäntöjä muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriön hankkeissa Tutkimuksen tietoineistot – TTA (2011–13) ja Avoin tiede ja tutkimus – ATT (2014–17).

Näiden tuloksena Suomessa on laaja pohja avoimen tieteen ja tutkimuksen yhteistyölle sekä laajasti palveluinfrastruktuuria. Lisäksi Suomen Akatemia on rahoittamissaan tutkimusinfrastruktuurihankkeissa edellyttänyt avoimuuden periaatteiden toteutumista. Aikaisemmin luotuja tiekarttoja sekä tavoitteita ja tuloksia on huomioitu tätä kansallista avoimen tieteen ja tutkimuksen julistusta tehtäessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö siirsi avoimen tieteen edistämisen suomalaisen tutkimusyhteisön ohjaukseen 2018. Koordinaatiotehtävä osoitettiin Tieteellisten seurain valtuuskunnalle. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee avoimen tieteen koordinaatiota mutta ei ohjaa sitä sisällöllisesti.

Tämä julistus on siten suomalaisen tutkimusyhteisön yhteistyössä laatima ja omistama. Julistuksen laatimiseen ovat osallistuneet avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallisen ohjausryhmän organisaatiot:

- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene
- Tieteen tietotekniikan keskus oy CSC
- Kansalliskirjasto
- Suomen Akatemia
- Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI
- Suomen yliopistokirjastojen verkosto FUN
- Tieteellisten seurain valtuuskunta TSV
- Tietoarkisto
- Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet.

LIITTEET JA LISÄLUKEMISTO

Amsterdam call for action on open science (4.-5.4.2016) <https://www.government.nl/documents/reports/2016/04/04/amsterdam-call-for-action-on-open-science>

EOSC Vienna Declaration (23.11.2018) <https://eosc-launch.eu/declaration/>

European Commission: Open Science Policy Recommendations (22.4.2018) http://ec.europa.eu/research/open-science/pdf/integrated_advice_opspp_recommendations.pdf#view=fit&pagemode=none

Euroopan komission suositus tieteellisen tiedon saataavuudesta ja säilyttämisestä (25.4.2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0790&from=EN>

France's National Plan for Open Science: <https://libereurope.eu/blog/2018/07/05/frenchopenscienceplan/>

Dora-julistus <https://sfdora.org>

Kohti yllättäviä löytöjä ja luovia oivalluksia - Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen loppuraportti https://avointiede.fi/sites/avointiede.fi/files/ATT-hankkeen%20loppuraportti%20v5_0.pdf

Leidenin tutkimusmetriikkamanifesti <http://www.leiden-manifesto.org/>

Open Access 2020 <https://oa2020.org>

National Plan Open Science (Dutch) <https://www.open-science.nl/en/national-platform-open-science/national-plan-open-science>

National Framework on the Transition to an Open Research Environment <http://norf-ireland.net/>

Plan S <https://www.coalition-s.org/>

UNESCO Recommendation on Open Educational Resources 2019 <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000370936>

Turning FAIR into reality (26.11.2018)

https://ec.europa.eu/info/publications/turning-fair-reality_en

Tutkimuksen avoimuudella yllättäviä löytöjä ja luovaa oivaltamista: Avoimen tieteen ja tutkimuksen tiekartta 2014–2017 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-317-0>

JULKAISUSARJASSA SUOMEKSI ILMESTYNEITÄ

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2020–2025. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 1:2020. Avoimen tieteen koordinaatio. TJNK & TSV: Helsinki.

Tutkimusjulkaisujen avoin saatavuus – Tutkimusyhteisön kansallinen linjaus ja toimenpideohjelma 2020–2025: Lehti- ja konferenssiartikkeleiden avoimen saatavuuden osalinjaus. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 1:2019. Avoimen tieteen koordinaatio. TJNK & TSV: Helsinki.

Tieteellisten seurain
valtuuskunta

TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA
DELEGATIONEN FOR INFORMATIONSSPRIDNING

